Keski-Savon työllisyysalue

Lausunto
13.10.2025

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

HE 99/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

Keski-Savon työllisyysalue

Keski-Savon työllisyysalueeseen kuuluvat **Joroinen, Leppävirta, Pieksämäki ja Varkaus**, joista **Varkauden kaupunki** toimii vastuukuntana. Keski-Savon kunnat ovat tehneet tiivistä yhteistyötä elinvoiman ja elinkeinotoiminnan kehittämiseksi. Alueella on vahva **energia- ja teollisuusverkosto**, ja käynnissä tai suunnitteilla on useita **uusiutuvan energian hankkeita**. Keski-Savo tunnetaan erityisesti **teollisuudestaan ja energiantuotannostaan**. Erityisesti Varkaudessa merkittävä osa työpaikoista on alueen suuryrityksissä ja niiden alihankintaverkostossa.

Alueen **liikenneyhteydet** ovat hyvät ja tukevat yritysten sijoittumista alueelle. Tulevaisuuden menestys riippuu kyvystä houkutella uusia yrityksiä, investointeja ja asukkaita. **Koulutus ja osaamisen kehittäminen** ovat keskeisiä alueen kilpailukyvyn turvaamisessa.

Keski-Savossa **väestö ikääntyy nopeasti**, ja merkittävä osa työvoimasta siirtyy eläkkeelle lähivuosina. Nuorten ikäluokkien pienentyminen vähentää työvoiman tarjontaa pitkällä aikavälillä, minkä vuoksi **kansainvälinen muuttoliike** on tärkeä tekijä työikäisen väestön säilyttämisessä. Vaikka väestö on kokonaisuutena vähenevä, on työikäisten määrä kääntynyt viime vuosina nousuun. Alueen arvion mukaan se kertoo yritysten tarpeesta saada työvoimaa eläköityvien tilalle.

Keski-Savon työllisyysalueen rahoitus on 1,4 miljoonaa pienempi, kuin mitä alueen TE-toimistojen vuonna 2023. Keski-Savon työllisyysalueella päätettiin panostaa asiakkaiden henkilökohtaiseen kohtaamiseen ja ohjaukseen. Kannustava rahoitusmalli ei anna juurikaan mahdollisuuksia panostaa palveluihin niissä kunnissa, joissa on paljon pitkäaikaistyöttömyyttä ja vähäosaisuutta. Kannustava rahoitusmalli rankaisee heikossa työmarkkina-asemassa olevia kuntia.

Työllisyysalueen toiminnan käynnistyminen

Keski-Savon työllisyysalueen ensimmäinen toimintavuosi on ollut **organisoitumisen ja toiminnan käynnistämisen aikaa**. Alue muodostui kahdesta TE-toimistosta (Etelä-Savo ja Pohjois-Savo) ja toimii kahden hyvinvointialueen alueella. Asiakastyössä ja palveluiden suunnittelussa on otettava huomioon **kahden eri alueen käytänteet**. Keski-Savon kunnat eivät olleet mukana Kuntakokeilussa, joten alkuvuosi on kulunut pääasiassa toiminnan rakentamiseen. Lisäksi työllisyysalueet aloittivat toimintansa haasteellisessa työmarkkinatilanteessa.

Työllisyysalueen **järjestämissopimus** on ohjannut toiminnan käynnistymistä. Neljän jäsenkunnan välillä toimitaan mahdollisimman **tasavertaisesti**: Keski-Savon työllisyysaluelautakunnassa on jäsenet jokaisesta kunnasta ja puheenjohtajuus kiertää vuosittain. Sopimuksen mukaisesti **kasvokkaista lähipalvelua** on tarjolla jokaisessa kunnassa **viitenä päivänä viikossa**.

Palveluiden toteutus ja toimintamalli

Keski-Savon työllisyysalue panostaa **kasvokkaiseen lähipalveluun**, jonka tavoitteena on **vaikuttavuus**. Tiivis keskustelu asiakkaan ja työntekijän välillä vahvistaa luottamusta ja auttaa tunnistamaan työllistymisen esteitä. Asiakkaat ohjataan **palvelutarpeen arvioinnin** perusteella heille sopiviin palveluihin. Kaikille tarjotaan henkilökohtaisia tapaamisia, joissa käydään läpi työllistymisen esteet ja suunnitellaan niitä poistavat toimenpiteet. Alueella korostetaan **asiakaslähtöisyyttä ja paikallista kohdentamista**.

Käytetyimpiä palveluita ovat:

- henkilökohtainen ohjaus ja neuvonta
- koulutuspalvelut
- työkokeilu
- ohjaus sosiaali- ja terveyspalveluihin

Alueella on syvään juurtunutta **pitkäaikaistyöttömyyttä**, ja monet asiakkaat ovat jo hyödyntäneet useita eri palveluita. Haasteena on myös **hyvinvointialueiden resurssipula**, joka näkyy pitkinä jonoina esimerkiksi työttömien terveystarkastuksiin. Eri hyvinvointialueiden (Pohjois-Savo ja Etelä-Savo / Eloisa) **erilaiset toimintakäytännöt** aiheuttavat ajoittain asiakkaiden eriarvoisuutta palveluiden saatavuudessa. Hyvinvointialueiden myöntämä kuntouttava työtoiminta on vähentynyt yli 50 % tämän vuoden aikana.

Työnantajayhteistyö ja palvelumallit

Pk-yritysbarometrin mukaan Keski-Savon pk-yritysten **suhdannenäkymät ja investointiodotukset ovat positiiviset**. Työllisyysalueen tavoitteena on turvata työnantajien **osaavan työvoiman saanti**.

Keski-Savossa on otettu käyttöön malli, jossa samalla **työntekijällä on sekä henkilöasiakkaita että työnantaja-asiakkaita** toimialakohtaisesti. Työntekijät tekevät **työnantajakäyntejä**, kartoittavat **piilotyöpaikkoja** ja tuntevat sekä työnhakijoiden osaamisen että työnantajien tarpeet. Tämä mahdollistaa **nopeat ja osuvat työtarjoukset**.

Asiakkaille tarjottavat palvelut perustuvat **tehokkaaseen palvelutarvearviointiin ja kysyntälähtöisyyteen** – aktivointitoimenpiteitä ei tarjota automaattisesti, vaan ne valitaan tarpeen mukaan. Työllisyysalue on myös aloittanut **oman palvelutuotannon**, jossa työntekijät ohjaavat asiakkaita työnhakuasiakirjojen laadinnassa. Tarjolla on lisäksi **ryhmäohjausta, CV-pajoja** ja **elämänhallintakursseja**, erityisesti nuorille yhteistyössä paikallisten **Nuorten Ohjaamojen** kanssa.

Keski-Savon työllisyysalue tukee myös **yrittäjyyttä** tarjoamalla yrittäjävalmennusta ja **starttirahaa**.

Haasteet ja kohdennetut toimet

Työllisyyden edistämistä haastaa **työvoiman ja työpaikkojen kohtaanto-ongelma**. Osa asiakkaista on koulutukseltaan aloilla, jotka eivät enää työllistä, kun taas osalla on **kognitiivisia haasteita**, opiskelua vaikeuttavat nykyiset opiskelumuodot. Kouluttautumista kysynnän mukaisille aloille tulisi kannustaa myös taloudellisesti.

Alueen asiakkaista **32 % on yli 55-vuotiaita**, ja heidän työllistymisensä on usein haastavaa. Työllisyysalue myöntää yli 55-vuotiaille +55 työllistämistukea.

Osa kunnista tarjoaa **rekrytointitukea** työnantajille, jotka palkkaavat alueen asiakkaita. Rekrytointituki on vaihtoehto palkkatuelle.

Vaikuttavimmat palvelut

Työntekijöiden kokemusten perusteella **vaikuttavimmiksi palveluiksi** on todettu:

- työnhaun tuki
- starttiraha
- ammatillinen työvoimakoulutus
- henkilökohtainen neuvonta ja ohjaus
- yrityksille suunnattu palkkatuki

Nämä palvelut tukevat tehokkaasti alueen tavoitteita:
osaavan työvoiman saatavuutta, yksilöllistä asiakaspalvelua ja työllistymisen esteiden vähentämistä.

Anna Tolvanen

Työllisyysaluejohtaja
Keski-Savon työllisyysalue

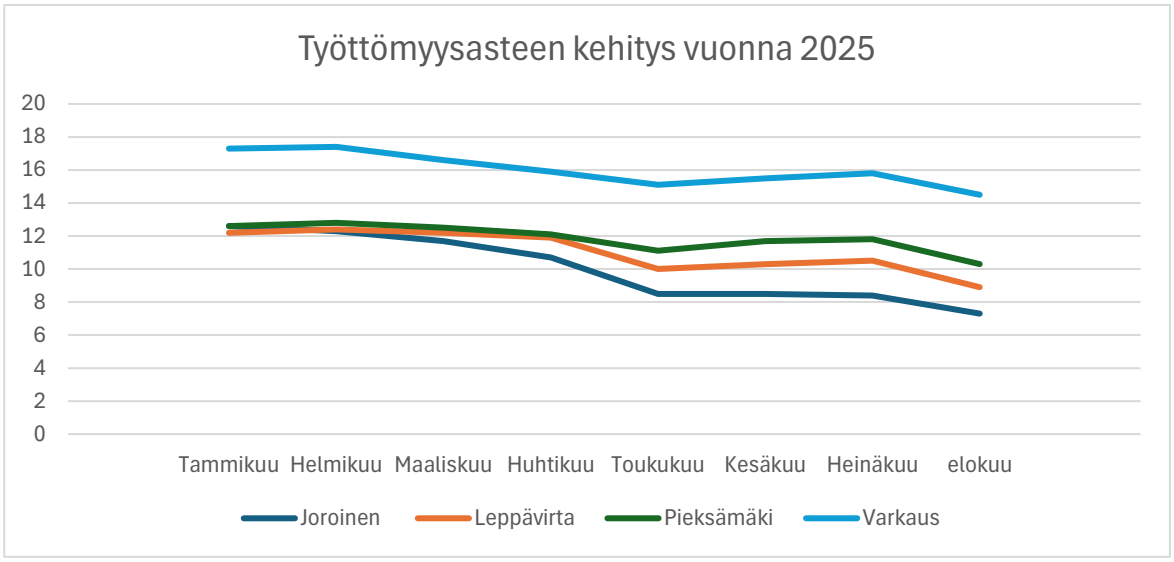

Kuvio 1. Keski-Savon työllisyysalueen kuntien työttömyysasteen kehitys tammi-elokuussa 2025

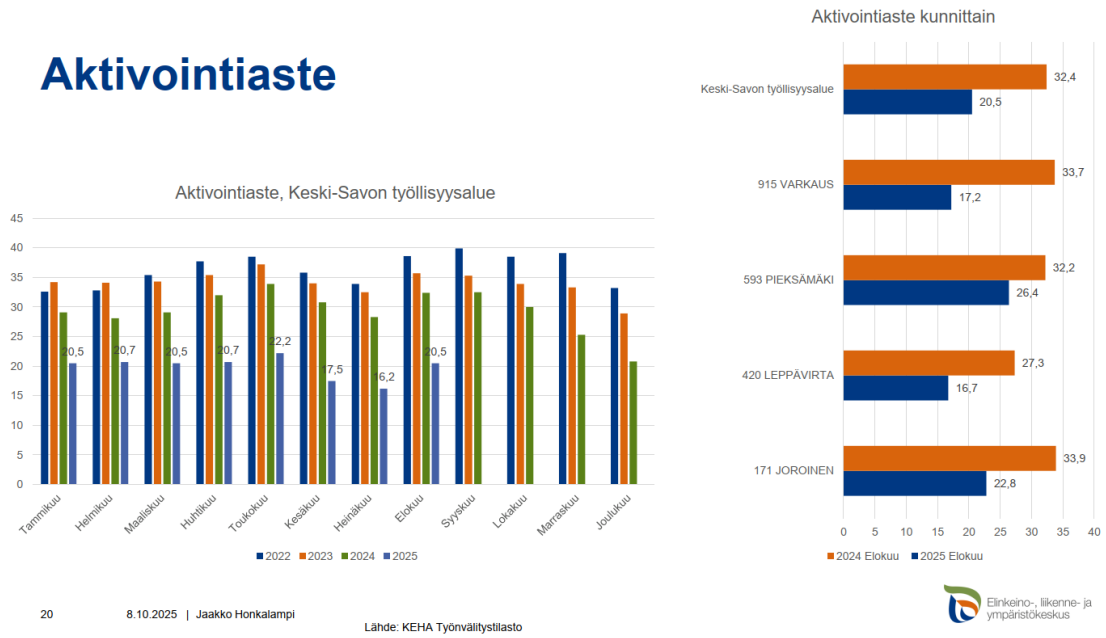

Kuvio 2. Keski-Savon työllisyysalueen kuntien aktivointiasteen kehitys tammi-elokuussa 2025